

Notikums

Jaunie profesionāļi izcīna zelta un sudraba godalgas starptautiskajā konkursā *EuroSkills 2010*

Latvijas dalībnieki, eksperti un atbalstītāji pirms starta *EuroSkills 2010* konkursā Lisabonā

Latvijas pārstāvji Eiropas lielākajā un prestižākajā jauno profesionāļu meistarības konkursā *EuroSkills 2010* ieguvuši zelta un sudraba medaļas, kā arī izcilības godalgas.

Konkurss no 9. līdz 12. decembrim norisinājās Portugāles galvaspilsētā Lisabonā, un Latviju tajā pārstāvēja seši profesionāļi, demonstrējot savas prasmes un zināšanas piecās profesijās. Starptautiskajā konkursā šogad piedalījās 500 dalībnieku no 27 valstīm, pārstāvējot 52 profesijas.

Viesnīcu uzņemšanas dienesta speciālistu konkursā zelta medaļu ieguva Linda Štāle, kas ikdienā strādā viesnīcā „Hotel de Rome”. Savukārt topošie mobilo robotu tehniķi no Rīgas Tehniskās koledžas Bruno Bremmers un Kristaps Melderis savā profesiju grupā izcīnīja sudraba medaļu. Abi jaunieši pirms konkursa praktizējās

vienā no vadošajiem uzņēmumiem procesu automatikas industrijā „Festo”.

Viesmīle Baiba Īvāne no restorāna „Vincents” un pavārs Kārlis Mugins no restorāna „Bergs” savā profesiju grupā 19 valstu komandu konkurencē ieguva 5. vietu un saņēma arī izcilības godalgas. Viesmīļa un pavāra profesiju sacensības žūrija vērtēja katra dalībnieka profesionalitāti atsevišķi, kopvērtējumā nosakot komandas rezultātu.

Konkursā Latviju pārstāvēja arī krāsotājs Kaspars Vītoliņš, kas mācās Limbažu Profesionālās vidusskolas 4. kursā un savu meistarību stiprina praksē SIA „Rīgas daiļkrāsošanas darbnīca”.

Īsumā

Diskutē par karjeras atbalstu jauniešiem

1. decembrī VIAA konferencē „Karjeras attīstības atbalsts jauniešiem: no politikas līdz īstenošanai” diskutēja par karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu nepieciešamību, to pieejamību Latvijas jauniešiem, problēmām un iespējamajiem risinājumiem. Konferencē piedalījās 195 izglītības un nodarbinātības politikas veidotāji, pašvaldību pārstāvji, izglītības iestāžu vadītāji, sociālie partneri un karjeras atbalsta īstenotāji.

Tika veikta arī aptauja par jauniešu karjeras atbalsta uzlabošanu, kur par aktuālāko atzina nepieciešamību skolās ieviest karjeras konsultanta/karjeras izglītības metodiķa štata vietu un pašvaldību līmenī nodrošināt skolu karjeras izglītības un konsultēšanas koordinēšanu.

Konferences materiāli pieejami: www.viaa.gov.lv/ Euroguidance sadaļā Konferenču materiāli.

Vai esi piemērots mācībām un darbam ārzemēs?

Latvijas Euroguidance centrs ir izveidojis jaunu interaktīvu rīku, kas palīdzēs ikvienam saprast, vai došanās uz ārzemēm mācību vai darba nolūkos ir piemērota viņa situācijā. Internetā aizpildāmie testi un jautājumi bez maksas ir pieejami reģistrētiem lietotājiem. Rīks ļauj saglabāt iesākto darbu, pabeigt citā reizē un izdrukāt rezultātus. Skatiet: <http://brauktvainebraukt.lv>.

Jauna mājaslapa ārzemju studentu piesaistei

VIAA sadarbībā ar Akadēmiskās informācijas centru veido jaunu interneta vietni ārzemju studentu piesaistīšanai Latvijas augstskolām. Mājaslapā www.studyinlatvia.lv var atrast datus ar informāciju par programmām angļu valodā, par augstāko izglītību Latvijā, pieteikšanos stipendijām un praktiskus padomus.

Ceļš līdz konkursam

Vairāk kā divus mēnešus piecu profesiju pārstāvji no Latvijas gatavojās godam pārstāvēt valsti, demonstrējot savas prasmes un zināšanas Eiropas lielākajā un prestižākajā jauno profesionāļu meistarības konkursā **EuroSkills 2010**, kas notika Portugāles galvaspilsētā Lisabonā no 9. līdz 12. decembrim.

Valsts izglītības attīstības aģentūra ir atjaunojusi 2009. gadā pārtraukto Latvijas dalību Eiropas valstu profesionālās izglītības audzēkņu un absolventu profesionālās meistarības konkursā **EuroSkills**. Šī gada decembrī Latvijas dalībnieku un ekspertu komandai bija iespēja piedalīties šajā

konkursā. Latvijas pārstāvji startēja krāsotāja, viesu uzņemšanas dienesta speciālista, mobilo robotu tehnika, viesmīļa un pavāra profesiju konkursos. Kopumā valsti sacensībās pārstāvēja pieci konkursanti.

Lai sagatavotos **EuroSkills** konkursam, septembrī tika izveidota Latvijas profesionālās meistarības konkursa dalībnieku komanda, kuras sastāvā iekļāva iepriekšējo gadu nacionālo sacensību „Jaunais profesionālis” uzvarētājus pa pārim uz katru konkursanta vietu, lai turpmāko treniņu gaitā noskaidrotu labāko no labākajiem. Profesionālās meistarības prasmju „spodrināšana” notika dažādos Latvijas

uzņēmumos. Dalībniekiem organizēja psiholoģiskās sagatavotības treniņus, kā arī notika angļu valodas prasmju uzlabošana, jo tā ir sacensību darba valoda.

Viens no komandas dalībniekiem, krāsotājs Kaspars Vītoliņš, kas vēl mācās Limbažu arodvidusskolas 4. kursā, savu meistarību stiprināja praksē SIA „Rīgas daiļkrāsošanas darbnīca” Latvijas Amatniecības kameras Apdares darbu biedrības vadītāja, daiļkrāsošanas meistara Arvīda Ploķštas un meistara Oskara Volfa vadībā. Gan Kaspars, gan meistari pirms konkursa atzina, ka krāsotāju —> 3. lpp.

Topošie mobilo robotu tehniķi Bruno Bremmers un Kristaps Melderis iemānījušies sadarboties bez vārdiem

Krāsotājs Kaspars Vītoliņš kopā ar daiļkrāsošanas meistar Oskaru Volfu veic pēdējos sagatavošanās darbus

Kas ir EuroSkills

EuroSkills ir starptautiskas jauno profesionāļu sacensības, kas sniedz vairāk kā 30 dalībvalstu pārstāvjiem iespēju demonstrēt savas profesionālās prasmes un pierādīt konkurētspēju, salīdzinot ar citu valstu pārstāvjiem. Sacensībās var piedalīties jaunie profesionāļi vai arodizglītības audzēkņi vecumā no 17 līdz 25 gadiem. Tādejādi jaunie censoņi gūst personīgus sasniegumus un gandarījumu, kā arī prezentē savas valsts profesionālo izglītību un tās kvalitāti. Pirmo reizi sacensības notika 1998. gadā Nīderlandē – toreiz Latvijas komanda startēja 4 profesijās: galdnieki, frizieri, linoleja iekļājēji un mehatronikas tehniķi. Liels bija gandarījums, ka Latvijas puiši, mehatronikas tehniķu profesijas pārstāvji no Rīgas Tehniskās koledžas, bija arī laureātu vidū.

Kas organizē EuroSkills

EuroSkills sacensības organizē ESPO (*European Skills Promotion Organisation*) - Eiropas prasmju veicināšanas organizācija, kas dibināta 2007. gadā, lai sekmētu izcilu profesionālo prasmju, iemaņu attīstību un vairotu aktivitātes to

paaugstināšanai. Organizācijā katru dalībvalsti pārstāv viena valsts deleģēta institūcija – Latvijas gadījumā – Valsts izglītības attīstības aģentūra. Organizācijas finansējumu veido dalībvalstu ikgadējie maksājumi un piesaistītie līdzekļi.

Par primāro organizācijas uzdevumu ir izvirzīta **EuroSkills** konkursa organizēšana, jo tas sniedz iespējas salīdzināt profesionālās kompetences, sekmēt konkurētspēju un arī vairo profesionālās izglītības publicitāti un pievilcību. Pasaulē līdzīgi konkursi notiek jau vairāk nekā 50 gadu un ir ļoti populāri. Vērienīgākais profesionālās meistarības konkurss **WorldSkills** notiek ik pēc diviem gadiem, tas ir plaši atzīts un apmeklēts. Reizi gadā jaunie profesionāļi ir iespēja piedalīties plaša mēroga pasākumos - vienu gadu Eiropas mēroga profesionālās meistarības konkursā **EuroSkills**, otru gadu - pasaules mēroga konkursā **WorldSkills**.

Vairāk informācijas par **EuroSkills** organizāciju un tās organizētajiem pasākumiem:

www.euroskills.org

www.euroskills2010.pt

www.viaa.gov.lv/lat/euroskills

—> 2. lpp.

Ceļš līdz konkursam

konkursā, kurā dalībnieki startē individuāli, uzdevumi ir sarežģīti un bez pamatīgas praktiskā darba pieredzes grūti izpildāmi, īpaši, ja jāievēro noteikts laika limits.

Kaspars atzina, ka ļoti svarīgi būt reālā darba vidē, darboties gan prasīgu, gan zinošu meistarību vadībā – tā var izjust atšķirību starp „skolniecisku” skatījumu uz darba lietām un to, ko nozīmē darba kvalitāte un izpildes ātrums meistara izpratnē.

Savukārt topošajiem mobilo robotu tehniķiem no Rīgas Tehniskās koledžas Bruno Bremmeram un Kristapam Melderim, gatavojoties konkursam, lielu atbalstu sniedza ne tikai koledžas mācītāji, bet arī speciālisti no viena no vadošajiem uzņēmumiem procesu automatizācijas industriā „Festo” Latvijas pārstāvniecības, ar ko koledžai ir cieša un ilglaicīga sadarbība.

Puiši konkursā startēja komandas sacensībās, kur vairāki dalībnieki kopīgi veic vienai profesijai atbilstošus uzdevumus un tiek vērtēti kopīgais sniegums, tādēļ svarīgi bija attīstīt spēju sadarboties, saprototies bez vārdiem.

Viesnīcu uzņemšanas dienesta speciālistu profesiju *EuroSkills 2010* pārstāvēja Linda Štāle, kas šobrīd strādā viesnīcā „Hotel de Rome”. Viņa zināja, ka sacensībās būs jāiedomājas, ka ir kādas Londonas viesnīcas darbiniece un jāveic ikdienas darba pienākumi, tai pat laikā rodot risinājumus dažādām neikdienišķām, kritiskām situācijām. Lindu gaidāmie sacensību uzdevumi pārāk nebiedēja, jo jau tagad ikdienas darbā nākas saskarties ar ļoti dažādiem cilvēkiem un risināt neordināras situācijas, un šādos gadījumos liela nozīme ir cilvēka paša iekšējai inteliģencei, nevis iemācītām gudrībām. Tomēr uzraukums bija, jo sacensībās savas prasmes jāpierāda svešā vidē, angļu valodā, daudzu citu konkurentu klātbūtnē un nav kam prasīt padomu – jāpaļaujas tikai un vienīgi uz saviem spēkiem.

Ļoti interesants un spraigs gatavošanās process bija Rīgas Tūrisma un tirdzniecības skolas absolventei Baibai Īvānei, viesmīlei no restorāna „Vincents”, un pavāram Kārlim Muginam

no restorāna „Bergs” – viens gatavo ēdienus, otrs servē galdu, pasniedz ēdienu, iesaka dzērienus, atbild uz viesu jautājumiem. Viesmīlis un pavārs sacensībās strādā komandā, kur katrs izpilda savai profesijai atbilstošus uzdevumus un sasniedz kopīgu mērķi. Konkursa laikā vērtē katra dalībnieka sniegumu atsevišķi, bet kopvērtējumā nosaka komandas rezultātu.

Pavāru profesijas sacensībās konkursanti tikai sākumā, atverot tā saucamo „melno kastī” uzzina, kādi produkti piešķirti noteiktu ēdienu pagatavošanai, līdz ar to ir jābūt gatavam uz visu. Gatavojoties varēja apgūt pēc iespējas vairāk amata noslēpumu, knifiņu garšas nianšu bagātināšanai vai jaunu radīšanai, lai liktu lietā konkursā. Savukārt Baibai nācās apgūt arī degustatora iemaņas, jo atpazīt vismaz 30 dažādu nosaukumu alkoholiskos dzērienus, īpaši vīnus, nav vienkārši.

Kārlis šobrīd mācās Restorānu servisa skolā un ir ļoti mērķtiecīgs, jo svarīgi bija uzvarēt nacionālajās sacensībās, lai varētu tikt uz *EuroSkills 2010*, lai pierādītu, ka pavārmākslas līmenis Latvijā ir izcils.

Dalība starptautiskajā Eiropas mēroga konkursā katram no komandas dalībniekiem ir liels pagodinājums pārstāvēt valsti un lieliska iespēja apliecināt savas spējas un varēšanu, un kļūt pamanītam. Tā var pavērt vēl citas jaunas un negaidītas iespējas: saņemt darba piedāvājumu kādā prestižā uzņēmumā, rast papildu izglītības iespējas vai uzaicinājumu dalībai atkal jaunā konkursā.

Restorāna „Bergs” pavārs Kārlis Mugins ir gatavs pagatavot jebkuru ēdienu no „melnās kastes” produktiem

Baiba Īvāne no restorāna „Vincents”, gatavojoties konkursam, flemmē ananāsus

Linda Štāle gatavojas iejusties Londonas viesnīcas darbinieces lomā

Uzvarētāju atziņas pēc konkursa

Linda Štāle -
zelta medaļas ieguvēja
viesnīcu uzņemšanas
dienesta speciālistu
konkursā

Mācījos Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolas (RMV) Audiovizuālās mākslas nodaļā. Pēc tam uzsāku studijas Latvijas Kultūras akadēmijā (LKA) un apguvu Latvijas-Vācijas starpkultūru sakarus. Studējot LKA, redzēju, ka piedāvāto studiju saturs ietver jau daļu no RMV apgūtā. Tas man nepatika. Studējot biju guvusi daudz zināšanu par Vāciju, tautas tradīcijām un ieradumiem, tāpēc radās interese par iespēju visu iepazīt dzīvē. Kad paziņa vasarā piedāvāja īslaicīgu darbu viesnīcas „Hotel de Rome” viesu uzņemšanas dienestā, ar prieku to pieņēmu. Tā man radās iespēja pilnveidot vācu un angļu valodas prasmes, kā arī nopelnīt studijām. Domāju, ka pastrādāšu tikai vasaras mēnešos, taču darbs iepatikās, un viesnīcā turpinu strādāt joprojām. Līdztekus darbam vairākkārtīgi bija iespējas mācīties viesnīcas rīkotajosursos. Pēc 1. kursa pabeigšanas LKA pārgāju uz Latvijas Universitāti, kur pašlaik turpinu studijas vadībizinību programmā, jo domāju arī turpmāk savu karjeru veidot viesnīcu biznesā.

Dalība *EuroSkills 2010* deva iespēju redzēt savus ārvalstu kolēģus,

šoreiz konkurentus, dažādu valstu viesnīcu darba standartus, salīdzināt citu dalībnieku rīcību un darba stilu līdzīgās situācijās un gūt starptautisku pieredzi. Uzzinot, ka esmu ieguvusi zelta medaļu, bija ļoti liels savilņojums un prieks. Savukārt tagad ir iestājusies tāda kā tukšuma sajūta, jo ikdienas darbā nav jāiztur tāda spriedze, kāda tā bija konkursā.

Kristaps Melderis -
sudraba medaļas
ieguvējs mobilo robotu
tehnīku konkursā

Jau pēc 9. klases sapratu, ka mani saista tehnoloģijas. Pēc „atvērto durvju dienām” Rīgas Tehniskajā koledžā (RTK) nolēmu apgūt elektronikas tehniķa kvalifikāciju. Pašlaik turpinu studijas RTK 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā „Mehatronika”. Pēc studiju beigšanas 2011. gada janvārī vēlos strādāt pašreizējās prakses uzņēmumā SIA „Festo” automatizētās ražošanas jomā. Nākotnē plānoju studēt Rīgas Tehniskajā universitātē vai kādā augstskolā Somijā, kur jau esmu guvis pieredzi studentu apmaiņas programmā.

Dalība *EuroSkills 2010* deva priekšstatu par zināšanām un prasmēm, kas nepieciešamas, lai kļūtu konkurētspējīgs savā nozarē. Bija liels prieks un

gandarījums par iegūto sudraba medaļu profesionālās meistarības konkursā mobilo robotu profesijā, tāpat guvu gandarījumu par to, ka, pārstāvēd savu valsti, esam sasnieguši labu rezultātu.

Aicinu visus jauniešus pēc 9. klases beigšanas uzsākt mācības profesionālajās vidusskolās un, turpinot izglītoties, veidot savu karjeru. Visiem nav jācenšas iegūt akadēmisko bakalaura un maģistru grādu. Ir vajadzīgi arī profesionāļi.

Bruno Bremmers -
sudraba medaļas
ieguvējs mobilo robotu
tehnīku konkursā

Mācoties 9. klasē, īsti nebiju izlēmis par turpmākām studijām. Pēc izglītības izstādē „Skola” iegūtās informācijas nolēmu apgūt tehniskas zināšanas, tāpēc iestājos Rīgas Tehniskās koledžas programmā „Metālapstrāde ar CNC darbāgaldiem”. Pašlaik esmu uzsācis strādāt SIA „LEAX Baltix”, kā arī turpinu studijas RTK 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā „Mehatronika”.

Pēc dalības konkursā cēlās mana pašapziņa, jo sapratu, ka varu daudz vairāk nekā pašam likās, tāpēc bija ļoti liels prieks par sasniegto rezultātu – sudraba medaļu mobilo robotu tehniķu profesijā.

Aktuāli

Karjeras konsultants ietekmē dzimuma noteiktu profesijas izvēli

Daudzi jaunieši joprojām karjeru izvēlas atbilstoši dzimumu stereotipiem, jo lielākai daļai Eiropas valstu trūkst nacionālas stratēģijas dzimumu stereotipu apkarošanai profesijas izvēles ziņā. Karjeras konsultantiem, sniedzot atbalstu profesijas virziena izvēlē, labāk jāpārzina jautājumi par dzimumu īpatnībām un jācīnās pret stereotipiem skolu kultūrā.

Atbilstoši datiem par skolu absolventu mērķiem Eiropā daudzi jaunieši joprojām karjeru izvēlas pēc dzimumu stereotipiem, secināts jaunākajā

Eurydice tīkla apskatā „Dzimumu noteiktās atšķirības izglītības rezultātos” (*Gender Differences in Educational Outcomes. Study on the Measure Taken and the Current Situation in Europe*).

Daudzās valstīs obligātajā izglītībā (ISCED 1 un 2) un pat vidējā izglītībā (ISCED 3) reģistrēto zēnu un meiteņu skaits ir aptuveni vienāds, bet abu apmeklētie skolu vai izglītības programmu veidi, ja tos ir iespējams izvēlēties, lielā mērā atšķiras. Skolēnu sadalījums pēc profesijas profesionālajās skolās un pēc mācību jomas

vispārējās vidējās izglītības pirmajā un otrajā posmā parasti atspoguļo tradicionālās dzimumu lomas.

Piemēram, Spānijā nesen publicētajā ziņojumā norādīts, ka profesionālajā apmācībā ir daži virzieni, kurus izvēlas gandrīz tikai meitenes (90%), piemēram, programmās, kas saistītas ar veselības aprūpi, skaistumkopšanu un tekstilrūpniecību. Turpretim citos profesionālās apmācības virzienos, kas saistīti ar autorūpniecību, elektroniku vai datortehnoloģijām, zēnu īpatsvars sasniedz 80 %. Beļģijā (flāmu —> 5. lpp.

—> 4. lpp.

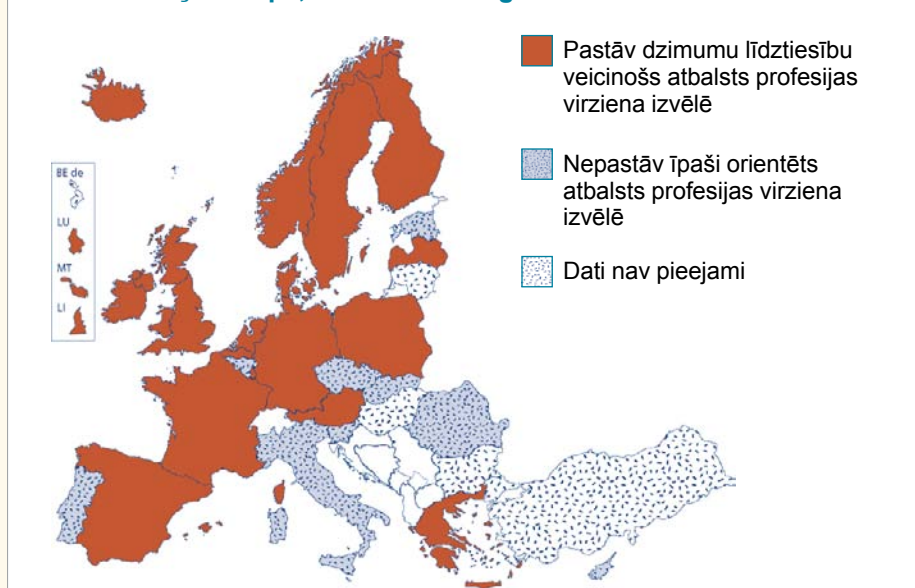
Karjeras konsultants...

kopienā) vidējā izglītībā ar mākslas novirzienu aptuveni divi no trim audzēkņiem ir meitenes, un šim rādītājam ir tendence palielināties. Savukārt Zviedrijā nesen publicotā Līdztiesības jautājumu pārskata ziņojumā norādīts, ka tikai 25 % no visām ISCED 3 programmām ir dzimumu līdzsvars, piemēram, vīriešu un sieviešu sadalījums svārstās no 40 līdz 60 %.

Kaut gan dzimumu līdztiesību veicinošs karjeras atbalsts ir viena no prioritātēm daudzu valstu politikas programmās, pašlaik tas ir pieejams tikai pusē Eiropas valstu. Šādi orientēta karjeras atbalsta iniciatīvas krietni biežāk ir vērstas uz meitenēm, nevis zēniem. Īstenoto projektu apjoms bieži ir neliels, un to mērķis ir likvidēt tradicionālos dzimumu modeļus un palīdzēt meitenēm izvēlēties profesiju un izglītības virzienu, īpaši tādu, kas saistīts ar tehnoloģijām un dabaszinātnēm.

Dažās valstīs (Beļģijā — flāmu kopienā; Vācijā; Luksemburgā; Austrijā un Polijā) tiek rīkotas „meiteņu dienas”, kuru laikā uzņēmumi un pētniecības institūti aicina meitenes iepazīties ar tehniskiem darbiem un profesijām, ko parasti viņas neuzskata par sev piemērotām. Īrijā ir vairākas iniciatīvas, kas aicina meitenes izvēlēties netradicionālus mācību priekšmetus un karjeru. Skolās ir darbības izpētes projekti „Meitenes tehnoloģiju, fizikas/ķīmijas jomā” un ir izveidots videomateriāls, lai iedrošinātu skolēnus izvēlēties profesiju dabaszinātņu, inženierzinātņu un tehnoloģiju jomā. Videomateriālā ir ietvertas intervijas ar jauniešiem, kuras ir izvēlējušās izglītību dabaszinātņu, inženierzinātņu un tehnoloģiju jomā un ir izceltas dažādas interesantas un saistošas profesionālās iespējas šajos sektoros. Nīderlandē meitenes tiek iedrošinātas izvēlēties tehnisko izglītību un tehniskās profesijas, un lielu ieguldījumu šajā jomā dod programma „Meitenes un tehnoloģijas”, kurā iesaistījušās aptuveni 30 % vidusskolu un profesionālo skolu. Zviedrijā pašvaldībām ir pieejamas īpašas valsts dotācijas, kuru mērķis ir nodrošināt meitenēm vasaras kursus tehnoloģiju jomā (ar skatījumu plašākā

Īpašs atbalsts profesijas virziena izvēlē, kas orientēts uz karjeras izvēles maiņu Eiropā, 2008./09. māc. g.

Avots: Eurydice

kultūras, sociālā, vides un vēsturiskā kontekstā), lai palīdzētu viņām izlemt par labu tehniskās izglītības ieguvi. Beļģijā (flāmu kopienā), Spānijā, Īrijā, Maltā, Nīderlandē, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē (Skotijā) tiek īstenoti projekti, kas saistīti ar sievietēm, kurām meitenes vēlas līdzināties.

Savukārt tādas iniciatīvas, kuru mērķis ir iedvesmot zēnus izvēlēties netradicionālu karjeru, sastopamas retāk. Piemēram, Īrijā Izglītības un zinātnes ministrija ir izstrādājusi īpaši 15 līdz 18 gadus veciem zēniem paredzētu programmu „Vīrišķības izziņāšana”, kas vērsta uz sociāliem un personiskiem jautājumiem, kā arī ar mācību priekšmetiem un profesiju saistītiem. Maltā noteiktas vidējās izglītības pirmā posma (ISCED 2) skolas, kurās 10. klašu skolēniem – zēnu un meiteņu skolām kopā – jānodrošina apmācība pašpārliecinātības, iespēju, pašcieņas un dzimumu līdztiesības jomā. Sesijas ietver komandas veidošanas un motivēšanas spēles, diskusijas, lomu spēles, kā arī tikšanos ar personām, kurām skolēni vēlas līdzināties un kuras skolēniem stāsta par savu dzīvi un darba pieredzi.

Eurydice apskatā secināts, ka, lai gan vairākām Eiropas valstīm ir atsevišķas interesantas iniciatīvas un projekti, lielākoties tām trūkst gan vispārējas nacionālās stratēģijas dzimumu stereotipu apkarošanai profesijas izvēles ziņā, gan sistēmisku

norādījumu, ko skolu jaunatnei sniegt saistībā ar dzimumu jautājumiem mācību un karjeras jomā. Ir arī maz iniciatīvu, kas orientētas īpaši uz zēniem.

Šie un citi apskatā minētie fakti liek domāt, ka, sniedzot atbalstu profesijas virziena izvēlē, ir jārisina jautājumi par dzimuma noteiktu profesijas izvēli, bet karjeras konsultantiem ir labāk jāpārzina jautājumi par dzimumu īpatnībām un labāk jācīnās pret stereotipiem skolu kultūrā, kā arī starp skolēniem un darba devējiem.

Jaunā Eurydice publikācijā „Dzimumu noteiktās atšķirības izglītības rezultātos” apskatītas arī tādas jomas kā dzimumu modeļi starptautiskos salīdzinošos izglītības pētījumos, tiesiskais un politiskais regulējums dzimumu līdztiesības īstenošanai izglītībā, dzimumu līdztiesības aspekti mācību organizācijā (izglītības saturā, skolas klimata veidošanā), izglītības sasniegumos novērojami dzimuma noteikto atšķirību modeļi, kopizglītība un viendzimuma izglītība, skolotāji un skolu direktoru loma dzimumu līdztiesības jautājumu risināšanā un dzimumu līdztiesības politika augstākajā izglītībā.

Publikācija ir iztulkota latviešu valodā un būs pieejama, sākot ar 2011. gada janvāri Eurydice tīkla tīmekļa vietnē http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php, kā arī VIAA tīmekļa vietnē www.viaa.gov.lv (sadalā par Eurydice tīkla darbību Latvijā).

Reģionos aktīvi darbojas VIAA informatīvie punkti

Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA) ir uzsākusi sadarbību ar 10 Latvijas pilsētu bibliotēkām, izvietojot informatīvos standus, lai dotu iespēju plašākai sabiedrībai uzzināt par mācību, prakses, profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas iespējām ārpus Latvijas.

Daugavpils, Rēzeknes, Gulbenes,

Valmieras, Jēkabpils, Jelgavas, Saldus, Liepājas, Ventspils un Tukuma bibliotēkās ikviens apmeklētājs var iegūt bezmaksas informatīvos materiālus un iepazīties ar VIAA darbību un iespējām, ko sniedz Eiropas Savienības (ES) Mūžizglītības programma, dažādas starpvalstu sadarbības programmas, informatīvie tīkli un ES struktūrfondi.

Reģionālo punktu darbinieki palīdz ikvienam atrast svarīgāko informāciju par interesējošām programmām un iespējām tajās piedalīties. Viņi ir arī atbildīgi par informatīvo jaunumu izvietojumu vietējās tīmekļa vietnēs, sadarbojas ar vietējiem masu informācijas līdzekļiem un konsultē par VIAA piedāvātajām iespējām.

Pieaug Jelgavas pedagogu interese par Mūžizglītības programmu

Baiba Knāviņa, Jelgavas bērnu bibliotēka „Zinītis”:

Bibliotēkas apmeklētāji ir pamatnījuši jauno Mūžizglītības programmas (MP) informācijas to. Pagaidām lielāko interesi par standu ir izrādījuši pedagogi. Skolēni aktīvāki varētu kļūt pavasarī, kad absolventiem būs jāizlemj par tālāko izglītību.

Informācija par MP standu ir publicēta Jelgavas Zinātniskās bibliotēkas mājaslapā <http://www.jzb.lv> un bibliotēkas „Zinītis” blogā: <http://zinitis.blogspot.com>.

Jēkabpīlieši projektu rakstīšanu atzīst par pārāk sarežģītu

Anita Katiņa, Jēkabpils Galvenā bibliotēka:

Šobrīd ir grūti apzināt tos cilvēkus, kuri patiešām būtu ieinteresēti rakstīt projektus un piedalīties, lai gan tiek piedāvātas labas iespējas. Cilvēki, ar kuriem runāju (ne pedagogi), saka, ka jebkāda veida projektu rakstīšanas procedūra ir sarežģīta, tiek ieguldīts liels darbs, bet bieži bez rezultāta. Nākamā gada sākumā esam ielāgojuši kopīgu pasākumu ar NIID.LV.

Daugavpils jauniešus saista Nordplus un Erasmus programmas

Dzidra Stupāne, Latgales Centrālā bibliotēka:

Pēc raidījuma vietējā televīzijā un informācijas ievietošanas dažādu Daugavpils organizāciju mājas lapu vietnēs jaunieši bibliotēkā sākuši pastiprināti interesēties par Mūžizglītības programmas iespējām. Sniegtas vairākas atbildes gan par Erasmus projektu veidiem, gan Nordplus jauniešu programmu. Interesi par Leonardo da Vinci programmu izrādījušas arī nevalstiskās organizācijas.

Cerams, ka lasītāju interese tikai pieaugs, jo Daugavpils Eiropas

Savienības Informācijas punkts (ESIP) organizēs arī pasākumus, kuru laikā stāstīs par ES sniegtajām iespējām un līdzekļu piesaistīšanu.

Gulbenieši paplašina redzesloku

Indra Logina, Gulbenes bibliotēka:

Novembrī Gulbenē notika semināri skolu un pagastu bibliotekāriem, kuros plašāk stāstījām par skolu un bibliotēku iespējām piedalīties MP, izmantot informatīvos tīklus, kā arī iepazīt citas mācību un prakses vietas Eiropā.

Tagad pagastu iedzīvotāji var saņemt informāciju tuvāk mājām – sava pagasta bibliotēkā. Mūsu novada iedzīvotāji var uzzināt par MP un starpvalstu sadarbību arī laikrakstā „Gulbenes Novada Ziņas”, mājas lapās www.gulbene.lv, www.gulbenesbiblioteka.lv, kur informējam par VIAA jaunumiem. Ikviens laipni gaidīts arī Gulbenes bibliotēkas Europe Direct informācijas centrā.

Saldus iedzīvotāji interesējas par Grundtvig darbnīcām

Andra Gaigala, Saldus pilsētas bibliotēka:

Dažas dienas pēc VIAA informatīvā stenda izvietojšanas Saldus pilsētas bibliotēkā, sadarbojoties ar vietējo laikrakstu „Saldus Zeme”, tika publicēts raksts par iespēju ikvienam interesentam bibliotēkā saņemt informatīvos bukletus un bibliotekāra/ESIP koordinators palīdzību interesējošos jautājumos par VIAA administrēto ES Mūžizglītības programmu un citām ES un EEZ valstu atbalstītajām iniciatīvām.

Pašreiz izrādīta interese par Grundtvig darbnīcām. Apmeklētāja, kura bija ieradies no Saldum attālu esoša pagasta, izteica gandarījumu par iespēju bibliotēkā rast šo informāciju, jo aptuveni pirms gada datus par darbnīcām meklējusi pati, bet – nesekmīgi. Šoreiz nostrādājusi publikācija laikrakstā „Saldus Zeme”. Šis gadījums liecina, ka

bibliotēkā pieejamā un izvietotā informācija nerada barjeras komunikācijai, jo vieglāk vaicāt uz vietas bibliotekāram, nekā meklēt nepieciešamo individuāli vai sazināties ar VIAA. Nepieciešamības gadījumā apmeklētāji var izmantot bibliotēkās esošo publisko internetu pieejai, lai vajadzīgo informāciju atrastu VIAA mājas lapā.

Pašreizējā situācija rāda, ka interese par piedāvātajām iespējām ir, bet ne ļoti pastiprināta un sistematiska, toties tie apmeklētāji, kuri līdz šim iegriezušies bibliotēkā un interesējušies par Grundtvig darbnīcām, nāk jau ar konkrētu mērķi un jautājumiem.

Valmiera plāno tematiskos pasākumus potenciālajiem projektu dalībniekiem

Malva Šķēle, Valmieras integrētā bibliotēka:

Valsts izglītības attīstības aģentūras veidotais informatīvais stends un materiāli par mācību, prakses, profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas iespējām pieejami arī Valmieras integrētajā bibliotēkas ES informācijas punktā.

—> 7. lpp.

—> 6. lpp.

Reģionos aktīvi...

Valmieras, apkārtējo pilsētu un novadu iedzīvotāji par to informēti Radio Skonto Vidzeme ziņās, Valmieras integrētās bibliotēkas mājas lapā www.biblioteka.valmiera.lv, kā arī Valmieras pilsētas pašvaldības informatīvajā izdevumā „Valmiera domā un rada” novembra izdevumā.

Lielākā interese šobrīd ir par *Grundtvig* darbnīcām. Tomēr pieaugušo, īpaši vecākās paaudzes, problēma ir vājās svešvalodu zināšanas, kas kavē pieteikšanos šajā programmā. Ar informatīvo stendu iepazīnušies gan vairāki skolotāji, gan vecāko klašu skolēni. Taču ir skaidrs, ka jāriko tematiski pasākumi atsevišķām interesentu grupām, lai informācija būtu pilnīgāka un mērķtiecīgāka.

Valmierā novembrī plānots seminārs Beverīnas, Burtnieku, Kocēnu, Mazsalacas, Naukšēnu un Rūjienas novadu pašvaldību publisko bibliotēku darbiniekiem. Tā laikā bibliotekāri tiks iepazīstināti arī ar VIAA piedāvātajām iespējām, lai popularizētu informāciju par tām savās pilsētās un pagastos, aicinot iedzīvotājus apmeklēt informācijas stendu Valmierā un aktīvi izmantot piedāvātās iespējas.

Noderīgi

Europass dokumenti palīdz konkurēt darba tirgū

Andrejs Kozlovs,
Akadēmiskās
informācijas
centra *Europass*
projekta vadītājs

**Aizvien vairāk
jaunu cilvēku
vidusskolas vai
augstskolas pe-**

riodā piedalās dažādos mobilitātes projektos vai arī plāno doties studēt vai strādāt ārzemēs, tomēr ne visi ir pietiekami informēti par ārvalstu izglītības un darba prasībām un iespējām. *Europass* dokumenti apliecina iegūtās prasmes, zināšanas un darba pieredzi, līdz ar to cilvēks kļūst konkurētspējīgāks darba tirgū.

***Europass* dokumenti nodrošina pārskatāmāku prasmju un pieredzes apkopojumu**

Europass ir dokumentu kopums, kas ietver piecus patstāvīgus dokumentus - *Europass* CV, *Europass* valodu pasi, *Europass* diploma pielikumu, *Europass* mobilitāti un *Europass* pielikumu kvalifikāciju apliecināšanai dokumentam. Divi dokumenti - *Europass* CV un *Europass* valodu pase - ir aizpildāmi individuāli internetā, pārējos dokumentus izsniedz kompetentas organizācijas.

Katrā Eiropas Savienības dalībvalstī ir savs nacionālais *Europass* centrs, kura uzdevums ir informēt valsts iedzīvotājus par *Europass* dokumentiem, nodrošinot to pieejamību un izmantošanu, meklējot darbu Latvijā vai dodoties studijās, vai darba meklējumos ārpus valsts.

Europass dokumentus ir izstrādājuši nozaru eksperti (darba devēji,

konsultanti, psihologi u.c.), lai veidotu vienotu un caurspīdīgu Eiropas darba un kvalifikāciju struktūru. Tas nozīmē, ka visā Eiropā atpazīst un ikdienā lieto vienas un tās pašas *Europass* dokumentu formas, kas nodrošina vieglāku un pārskatāmāku personas zināšanu, prasmju un pieredzes apkopojumu.

***Europass* CV – labais tonis Latvijas darba tirgū**

Katram *Europass* dokumentam ir savs uzdevums, un katrs no tiem ir paredzēts kādā konkrētā procesā iegūto zināšanu un prasmju raksturojumam. To pielietojums ir atkarīgs no lietotāja individuālajām vajadzībām. Ja *Europass* CV un *Europass* valodu passes ieraksti atspoguļo personas subjektīvo pašvērtējumu, tad pārējie trīs dokumenti uzrāda formālā izglītības ceļā iegūto zināšanu un kompetenču novērtējumu, kas apstiprināti no kompetentu organizāciju puses.

Europass CV ir kā labais tonis Latvijas darba tirgū. Ar tā palīdzību cilvēkam ir daudz vieglāk uzrādīt savas prasmes, izglītību un darba pieredzi, turklāt būtiski, ka *Europass* CV forma ir pieejama internetā visās ES valstu valodās. Savukārt darba devējiem ir vieglāk izvērtēt kandidātus pēc vienas CV formas. *Europass* valodu pašnovērtējums darba devējam atvieglo darbinieka izvērtējumu valodu jautājumos, neiesaistot nozaru ekspertus un lingvistus.

Kā viens no dokumentiem, kuru aizpilda organizācijas, ir *Europass* mobilitātes apliecinājums, kura mērķis ir saglabāt ārvalstīs iegūto mācību vai darba pieredzi. Savukārt diploma pielikumu

Latvijā izsniedz visiem augstskolu beidzējiem. Tā mērķis ir pielīdzināt Latvijā iegūtos augstskolu diplomus Eiropas Savienības pieņemtajām normām. Diploma pielikuma ieguvēji ir konkurētspējīgāki ES darba tirgū.

No individuāli lietotajiem dokumentiem visbiežāk izmantotais ir *Europass* CV jeb, kā cilvēki to dēvē, - Eiropas līmeņa CV. 2009. gadā *Europass* CV formu internetā aizpildīja 60 tūkstošu eksemplāros latviešu valodā un tikpat daudz arī angļu valodā. 120 tūkstoši Latvijai ir ļoti nozīmīgs rādītājs.

Diploma pielikumus Latvijā saņem ikviens students, kurš ir beidzis studijas un saņēmis augstākās izglītības diplomu. 2009. gadā tie ir aptuveni 20 tūkstoši studentu.

Pārējie *Europass* dokumenti paredzēti atsevišķām lietotāju grupām: valodu ekspertiem - *Europass* valodu pase - un mobilitātes projektu dalībniekiem - *Europass* mobilitātes apliecinājums.

***Europass* semināri ceļo pa skolām**

Latvijas nacionālais *Europass* centrs (NEC) regulāri rīko un piedalās semināros, lai izplatītu informāciju par *Europass* dokumentiem. Līdz šim NEC ir apmeklējis skolas, augstskolas, informācijas centrus un piedalījies izstādēs dažādos Latvijas reģionos. NEC veic informatīvās kampaņas ne tikai darba ņēmējiem, bet arī jauniešiem darba devējiem. NEC vienmēr ir atvērts iniciatīvām arī no to cilvēku puses, kuriem ir individuāla interese par *Europass* jautājumiem. Papildu informācija: www.europass.lv.

Mans bērns izvēlas karjeru

Euroguidance programmas ietvaros ir iztulkota un izdota grāmata „**Mans bērns izvēlas karjeru**”. Tā tapusi Eiropas Savienības *Leonardo da Vinci* izglītības programmas projektā „Vecāki kā bērnu karjeras izvēles veicinātāji. Skolu karjeras konsultantu apmācība, akcentējot sadarbību ar vecākiem” (*Parents as facilitators in choosing a vocational education for their children. Training for school career counsellors focused on co-operation with parents*, 2006.–2008.), sadarbojoties Polijas, Lietuvas, Spānijas, Rumānijas, Austrijas un Kipras partnerinstitūcijām.

Grāmatas mērķis ir veicināt aktīvu vecāku līdzdalību savu bērnu profesionālās karjeras attīstības atbalsta procesā un palīdzēt vecākiem iegūt zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas, lai veicinātu sekmīgu pusaudžu karjeras plānošanu.

Grāmatas mērķis ir veicināt aktīvu vecāku līdzdalību savu bērnu profesionālās karjeras attīstības atbalsta procesā un palīdzēt vecākiem iegūt zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas, lai veicinātu sekmīgu pusaudžu karjeras plānošanu.

Vecāku iesaistīšanai bērnu izglītības, attīstības un profesionālās karjeras plānošanas procesā ir tālejošas pozitīvas sekas. Atbalsts bērniem samazina risku, ka viņi

priekšlaikus pametīs skolu, un daudzos gadījumos veido stabilu pamatu izglītībai un veiksmīgai karjeras vadībai visa mūža garumā.

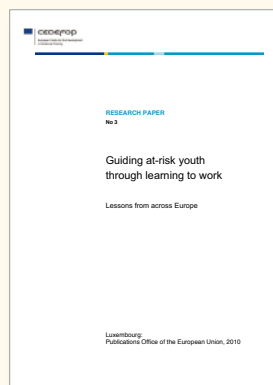
Bieži vien vecākiem, kas grib aktīvi piedalīties sava bērna karjeras attīstības plānošanas procesā, pietrūkst nepieciešamo zināšanu. Tādēļ grāmatas autori ir centušies pakāpeniski atklāt problēmas un to iespējamās risinājumus, kas palīdzēs vecākiem izprast un gatavot bērnus apzinātai profesijai un turpmākās izglītības izvēlei.

Grāmatai ir divas daļas. I daļā „Kas vecākiem jāzina par karjeru” ir pausti dažādi ar profesionālās karjeras plānošanu saistīti viedokļi. II daļā „Vecāki – bērnu padomdevēji” autori analizē būtiskus vecāku un bērnu sadarbības elementus. Tā ir vairāk domāta pusaudžu vecākiem, jo tajā analizētās problēmas ir sevišķi aktuālas pusaudžu vecumposmā. Taču to var lasīt arī jaunāku bērnu vecāki, sevišķi tie, kuri ikdienas rutīnā nav aizmirsuši par sapņiem un rītdienas plānošanu.

Elektroniskā versijā grāmata būs pieejama Valsts izglītības attīstības aģentūras mājas lapas *Euroguidance* programmas sadaļā „Karjeras speciālistiem”:

http://www.viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/karjeras_specialistiem/.

Karjeras atbalsta pasākumi riska grupu jauniešiem – caur mācīšanos uz darbu

Šogad Eiropas Profesionālās izglītības un apmācības attīstības centrs (*CEDEFOP*) publicējis pētījuma „**Karjeras atbalsta pasākumi riska grupu jauniešiem – caur mācīšanos uz darbu**” (*Guiding at-risk youth through learning to work*) ziņojumu. Tajā analizētas iespējas palīdzēt riska grupu pusaudžiem kļūt par veiksmīgiem pieaugušajiem, pilnveidojot karjeras atbalsta pasākumu saturu un klāstu

saskaņā ar Eiropas Padomes rezolūciju „Par karjeras atbalsta sekmīgāku iekļaušanu mūžizglītības stratēģijā”.

Pēc statistikas datiem jaunieši līdz 25 gadiem ir viena no darba ņēmēju grupām, ko krīze ir skārusi visvairāk. Šobrīd 27 Eiropas Savienības valstīs bez darba ir 5,2 miljoni jauniešu – tā ir piektā daļa no jauniešiem darba tirgū. Jauniešu bezdarba līmenis ir pieaudzis no 14,7 % 2008. gada martā līdz 20,2 % 2010. gada jūlijā. Tādēļ jauniešiem ir jāklūst par katras valsts izglītības, nodarbinātības un sociālās politikas neatņemamu sastāvdaļu. Tas ir ne tikai pamatots, bet arī efektīvs solis – ieguldīt līdzekļus jauno cilvēku atbalstam, lai veicinātu viņu sociālo integrāciju, aktīvu līdzdalību mūžizglītībā un veiksmīgu iesaistīšanos darba dzīvē.

Viens no ziņojuma pamatvēstījumiem – koordinētai rīcībai jābūt saistītai ar konkrētiem iekļaujošiem pasākumiem, lai savlaicīgi identificētu un sniegtu atbalstu riska grupas jauniešiem. Iemesli jauniešu „izkrišanai” no vispārējās vai profesionālās izglītības ir dažādi: grūtības mācībās, slikti rezultāti, skolas kavējumi, negatīva mācību pieredze, zems pašvērtējums un motivācija, ģimenes atbalsta trūkums, veselības problēmas, neadekvātas mācību metodes, nepieciešamība pēc īpašām izglītības programmām, nabadzība, ģimenes locekļu darba spēju vai nodarbinātības zaudēšana utt. Priekšlaicīga aiziešana no skolas ir komplekss jautājums, tāpēc arī nav vienkāršu risinājumu.

Pētījumā ir analizēta daudzu Eiropas valstu pieredze un apkopoti interesantākie sistēmisko un eksperimentālo karjeras atbalsta pasākumu piemēri, kas sekmē vispārējās izglītības pabeigšanu un riska grupas jauniešu pāreju no izglītošanās uz nodarbinātību.

Analizētie piemēri noteikti būs interesanti un pārdomas rosinoši arī Latvijas izglītības un karjeras attīstības atbalsta speciālistiem. Tādēļ *Euroguidance* programmas ietvaros pētījuma publikācija ir iztulkota latviešu valodā un gada beigās būs pieejama programmas mājas lapas sadaļā „Karjeras speciālistiem”:

http://www.viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/karjeras_specialistiem/.